

verschynende: wekelijks

het adres van
den uitgever
is Maria-str.
nr. 2 Brugge.
prijs: voor
een jaer: 000
ten op te bela-
nen: 5 francs.
voor Belgen-
land 2000
voor Holland:
3 gouden
men kan ins-
chrijven bij al-
de postreces-
ters: slands:

ROMM DEN HEERD
een: leer: en: leesblad: voor: alle: lieden

Achtste Jaar

Nº 26

DAGWIJZER

ONDAG, 25 Mei 1873.
Exaudi, Zondag onder
de octave van ons Hee-
ren Hemelvaart, Zon-
dag in de lange weke.
't Evangelie, van de
komste van den heiligen
Geest, den vertrooster.

Sint Gregoris VII, Paus. Den 26 April van het
jaar ons Heere 1073, Kardinaal Hildebrand, die
aardsdiaken was der heiligeroomsche Kerke, cele-
breerde in sint Jan-ten-Lateranen, den tweeden
dag van de lijkplechtigheden van Paus Alexander
II. Ten zelve tijde, zaten de kardinalen in sint

Pieters *ad vincula* vergaderd, en zij waren bezig,
onder Gods ooge, een opvolger te zoeken van
den afgestorven Paus. Eensklaps schiet het volk
met Klerken en Priesters in de kerke van sint
Jan-ten-Lateranen binnen, al roepen: « 't Is
Hildebrand, den Aartsdiaken, dien sint Pieter
gekozen heeft. » Hildebrand, buiten zijn zelve,
loopt naar het stapeel, dat is naar den predik-
stoel, doet al dat hij kan om 't volk te bedaren,
en 't af te keeren van zijn gedacht. Niet te doen.
Hildebrand wordt naar sint Pieters *ad vincula*
gedregen, en, al en was 't maarden tweeden dag
van het *conclave*, hij wordt Paus uitgeroepen,
naar *de basilica* van sint Pieters geleed, aldaar
met het purperen Pausen gewaad gekleed, en
op zijn hoofd stelt men den gouden miter, die

met twee kroonen versierd was, de onderste met de woorden : « Kroone der regeering uit de hand Gods, » de andere met : « Kroone des gebods uit de hand van Petrus. » Op Cinxendag daaropvolgende werd diaken Hildebrand priester gewijd, en, op sint Pieters en Pauwels, 29 Junij, werd hij plechtiglijk tot het Pausdom ingehuld. Alzoo kwam tot de opperste waardigheid in de heilige Kerke, de sterke man, die moest sterven in ballingschap omdat hij de rechtvaardigheid bemind had en onrecht gehaat. Om den kloeken moed dien hij toogde in de allermoeielijkste tijden die hij beleefde, dient hij bijzonderlijk aanroepen te worden, op onze tijden, dat de vijanden der heilige kerke schijnen met Pius IX te willen handelen, gelijk Keizer Hendrik met Paus sint Gregoris VII; en dat Pius IX, even als sint Gregoris VII, sterk en onwankelbaar blijft staan, sprekende luidop de waarheden Gods en ze verklarende aan elkenden, zonder omzien of hij er glorie of vervolging uit te verwachten heeft.

In Italië, namentlijk te Turijn, te Bononia en te Roomen, zal men vandage met vele plechtigheid den feestdag van dien grooten Paus vieren, die over 800 jaar den pauselijken last droeg, die zoo dapper gewrocht heeft en zoo zeer belast werd, door alle slach van schrijvers, ja tot van Bossuet zelve.

MAANDAG, 26. Sint Philip Neri, II. 201; IV, 204; V. 203; alsook de *Oratoren van Veurne*, VII. 223.

De Oratoren hadden in Belgeland nog de volgende huizen, buiten deze van Oostende en Veurne :

1° Leuven gesticht in 1626.

2° Mechelen gesticht in 1629. Het Metropolitanschap ontving alle de Oratoren dier stad, als kanoniken van sint Rombaut.

3° Teemsche. Mijn doorluchtigste Heer Antonius Triest, vernomen hebbende in 1630, dat Heer ende Meester Lambertus Stalins, op het punt was de pastorie van Teemsche te bedanken, verzocht de oversten der Oratoren, hem kloosterlingen te geven, om deze pastoreele bediening waar te nemen. De eerste onder de Oratoren die Pastor was aldaar, is Pater Mathias Estrix, zoon der zuster van den Aartsbisschop van Mechelen, Mathias Hovius, geboren te Brussel, die in 1629 van Pastor te Assche, Orator werd. Na verloop van drie jaren vroeg en bekwam hij, niet zonder vele poogingen, ontslagen te zijn van den herde-

lijken last, en hij stierf in zijn klooster van Brussel, den 17 Oegst 1636.

4° Brussel, gesticht in 1632, door de tusschenkomst van den Aartsbisschop van Mechelen, Jacob Boonen. De infante Isabelle, bij haar testament van 30 November 1633, acht Capelanijen gesticht hebbende in sinte Gudula, wierden deze gegeven aan de Oratoren.

5° Laeken, bij Brussel. Aartsbisschop Boonen, *collator* zijnde der pastorie dezer plaats, in zijne hoedanigheid van abt van Afflighem, vergaf ze aan de Oratoren, in 1640.

6° Kevelaer, in 1646, alwaar hun toevertrouwd was het bestier der vermaarde capelle van onze lieve Vrouwe, die alom bekend is door de talrijke mirakels die er geschieden.

7° Het huis van onze lieve Vrouwe van Finisterre, te Brussel, begon den 6 October 1650. De Pastor was er ter zelve tijd overste van het klooster; toch zelf afhankelijk van den overste van 't klooster, bij sinte Gudula.

8° Te sint Niklaais, in het land van Waas, alwaar zij in 1652 door Bisschop Triest, in bezit gesteld wierden van de prochiekerk, het Collegie der Humaniteiten en eene school om de kinders te leeren lezen en schrijven.

9° Te Ronse, openden zij een Collegie 3 October 1712.

10° Te Antwerpen, stichtten zij op 27 Maarte 1713 eene Refugie nabij de Vrijdagmarkt, dank aan de milddadigheid eener edelvrouw, die hiertoe opgewekt was door de Moeder priorinne der ongeschoeide Carmelitessen van Oirschot, in de wereld Seraphina van den Cruyce, die de congregatie der Oratoren zondeling genegen was, om de wille dat de stichter Cardinaal de Berulle, sinte Theresia's dochters uit Spanjen naar Vrankrijk ging halen.

Alle deze huizen behoorden aan de Oratoren, gesticht in 1611, door den eerbiedwaardigen Cardinaal de Berulle, welke goedgekeurd wierden door Paulus V, in 1613. Er was eene allergrootste gelijkvormigheid tusschen deze Oratoren en deze die sint Philip Neri instelde te Roomen; voorzeker zouden zij hen met deze vereenigd hebben, hadde de heilige stichter niet vastgesteld geene Congregatien met zijne Roomsche te vervoegen; al en had hij geen grootere begeerte, 't en zij dat er in gansch de wereld vergaderingen zouden vormen gelijk zijn Roomsche *Oratorium*, bestaande uit priesters met elkander vereenigd, zonder door eenige beloften verbonden te zijn. De Oratoren van Cardinaal de Berulle, vereerden sint Philip

Neri als Patriarch van hun Order, en zijn feestdag werd t'elken jare, in alle hunne huizen zeer plechtiglijk en als een hunner voornaamste feesten gevierd. Ten jare 1627 vierden de Oratoren van Leuven de plechtigheid van sint Philips Canonisatie in de capelle van het *Collegium Sabaudicum*, ingezien zij nog geene kerk en hadden. Den Aartsbisschop van Mechelen zong er de pontificale Hoogmis, in de tegenwoordigheid van verschillende abten, van den *Rector Magnus* der Hoogshole en andere aanzienlijke personen. De Misse was gevolgd door een treffende latijnsche Lofrede, uitgesproken door den Orator Pater Franciscus Bourgoing, die in druk uitgegeven werd. Pater Franciscus Bourgoing, was geboren te Parijs, den 18 Maarte 1585. Eerst was hij Pastor te Clichy, dan een der zes eerste priesters van het Oratorie. In 1641 werd hij derde Generaal van de Congregatie, en stierf den 26 October 1662. Bossuet prak zijne lijkrede. De Oratoren van Scherpenheuvel, Braisne, en deze van Oostende tot in 1663, en behoorden niet aan de Congregatie van Cardinaal de Berulle, en, ofschoon men ze noemde de Nerianen ofte Oratoren van sint Philip Neri, en hadden zij niets gemeen met de Oratoren door dezen Heiligen ingesteld te Roomen, en men gaf hun enkelijk dien naam om ze te onderscheiden van de Berulliaansche Oratoren.

Dat Bisschop Triest en Aartsbisschop Boonen zoo vele voor de Oratoren gedaan hebben en moet niet verwonderen, daar 't geweten is uit onbetwistbare bronnen, dat de Oratoren al zoo wel als genoemde bisschoppen, vele hielden van sommige leeringen die uit het Jansenisme gesproten waren, om niet meer te zeggen. Maar later zal ik die zaken wat klaarder trekken, al handelen van 't Jansenisme zelve.

Sint Augustijn, apostel van England.

DIJSENDAG, 27. Sinte Maria Magdalena *de Pazzis*, maagd.

Venerabilis Beda, kerkvader.

WOENSDAG, 28. Sint Germaan, bisschop van Parijs.

Sterfdag, te Gent, *anno* 1657, Antonius Triest, V bisschop van Brugge, naderhand VII bisschop van Gent.

Sterfdag, 1859, Aartsdiaken Hendrik Bruno Donatus van Merris.

DONDERDAG, 29. Ons Heeren Hemelvaart acht dagen.

Sint Cyrillus, martelaar.

VRIJDAG, 30. Sint Ferdinand, Koning van Castiljen.

De Engelschen verbranden Jeanne Darc, of d'Arc, te Roanen, 1431.

ZATERDAG, 31. Cinxen avond, vigelie. Vontewijding. De bellen worden geluid binst den *Gloria in excelsis*.

Sinte Angela *Merici*, maagd.

Sinte Pieternelle.

Zalige Fulco, tweede abt van Dunen.

HET WESTVLAAMSCH IDIOTICON VAN DEN EERW. HEERE L.-L. DE BO.

EN *Idioticon* is een boek waarin aangeteekend staan de woorden die *eigen* zijn aan een deel van het land waar eene tale gesproken wordt, of die daar ten minste in eenen bijzonderen zin gebezigd zijn. Alzoo is een *Westvlaamsch Idioticon*, eene verzameling van woorden die maar in Westvlaanderen alleen, of ten minste aldaar met eene bijzondere betekenis luiden.

Is het wel de moeite waard van *Idioticons* te maken? En wat kon ons een *Westvlaamsch Idioticon* schillen?

Ja, het is moeilijk zulk een woordenboek op te stellen, nauwkeurig en volmaakt. Want niemand kent door zijn eigen gebruik, al de woorden die op tien uren in 't ronde, allen oogenblikke, in alle standen en ambachten, ter gelijker tijde, van honderd en honderden tongen rollen; en, bijgevolge, niemand en is in state op zijn eigen hand een *Idioticon* te bouwen zoo het behoort, zonder dat vele medewerkers hem van alle kanten de materialen aanvoeren en ten dienste stellen. — Ten tweede, het en is geen kleine zake den zin en de waarde van elk woord in 't bijzondere te bepalen en kortbondig, doch altijd helder en klaar, uiteen te doen: dat vereischt verstand en oplettendheid, en 't wilt ook somtijds nog al lange bepeisd zijn. — Eene derde moeilijkheid komt hieruit voort, dat er ook vele menschen zijn die niet gelooven dat iets bijzonders in hun spreken kan aangemerkt worden, die meenen dat men met hen wilt den aap houden als men uitleg verzoekt van hetgene zij zeggen, en die daarom ook zeer dikwijls niet letter geformaliseerd en zijn. Vraagt het liever aan die 't ondervonden hebben en ervan weten te spreken.